

NOVA KNJIŽNICA V ŽELEZNIKIH

*Kdor globino knjige je okusil,
Njeno šir izmeril in spoznal,
Jemal bo iz nje, dokler bo svet,
In vanjo vračal dare svoje vnet.
Ganjen ji srce bo daroval,
A razum si bo v ostrino brusil.*

(Z vabila na odprtje knjižnice)

Knjiga je v Železnikih 12. oktobra 1993 dobila nov dom. Tega dne je Knjižnica Ivana Tavčarja, matična knjižnica za občino Škofja Loka, skupaj s Krajevno skupnostjo Železniki odprla nove knjižnične prostore v prvem nadstropju Zadrúžnega doma na Češnjici 54. Tako so Železniki in njihova okolica dobila

Z odprtja nove knjižnice v Železnikih,
12. oktobra 1993

prostorno in svetlo knjižnico, kakršno kot kraj z bogato kulturno tradicijo tudi zaslužijo.

Zdajšnja krajevna knjižnica v Železnikih je bila kot podružnica Knjižnice Ivana Tavčarja ustanovljena leta 1973, ko so skladno s tedanjim Zakonom o knjižnicah iz leta 1965 združili in priključili občinskim matičnim knjižnicam nekdanje krajevne društvene in sindikalne knjižnice, s čimer je bil omogočen skladnejši razvoj knjižnične dejavnosti v občini, s tem pa tudi v tedanji republiki Sloveniji.

Knjižnica v Železnikih je kot podružnica občinske matične knjižnice dobila leta 1973 prvi prostor v prvem nadstropju Kulturnega doma v Trnju, kjer je začela s skromno temeljno zalogo knjižnega gradiva kakih 1000 knjig (natančnih podatkov o tem namreč ni). Precej let je gradivo v tej knjižnici prizadevno izposojala gospa Jožefa Torkar, ki je bila že v kulturnem društvu povezana s tedanjo knjižnico. Knjižnica je v novem prostoru in ob novi organizaciji ter skrbi za rast temeljne zaloge gradiva (povprečno kakih 400 novih knjig letno) hitro pridobivala bralce in se uveljavljala kot eno kulturnih središč v Železnikih. Že v začetku 80-ih let, ko so izposoje prevzele šolane knjižničarke iz matične knjižnice, pa se je pokazalo, da knjižnica v svoj krog bralcev ne zajema vseh prebivalcev Železnikov in okolice, zlasti pa premalo prebivalcev razvijajočega se novega dela Železnikov, ki se je razvil ob industriji na Češnjici. Iz tega je zraslo tudi spoznanje, da bi bilo treba knjižnico približati novemu mestnemu središču, da bo tako dostopna čim večjemu številu bralcev. Tako se je sredi leta 1984 ponudila priložnost, da knjižnica dobi v najem prostore Kina Sora na Češnjici, ki jih je do tedaj uporabljal Alples, pa jih je v reorganizaciji dejavnosti izpraznil. Zamisel

o preselitvi knjižnice je matična knjižnica ponudila tedanjemu vodstvu krajevne skupnosti, ki se je za to z razumevanjem ogrelo in celo pomagalo zbirati sredstva za adaptacijo prostorov. Sredstva za adaptacijo prostorov so tedaj v celoti prispevala podjetja iz Železnikov. 1. marca 1985 je bila adaptacija končana in knjižnica je začela delo na novi lokaciji, na Češnjici 54. S tedajno preselitvijo je knjižnica sicer pridobila le skromna 2 m² prostora (s 30 m² na 32 m²), ki pa jih je bilo mogoče bolj smotrno porabiti za razporeditev gradiva. Zlasti pomembno pa je bilo to, da se je knjižnica približala večjemu številu prebivalcev. To se je poznalo takoj po preselitvi, saj sta se obisk in izposoja v primerjavi z letom 1984 povečala kar za 52 % oziroma 58 %, pri čemer pa je treba posebej poudariti, da ne zgolj na račun novih članov iz novega okolja – saj so knjižnici

ostali zvesti vsi dotedanji bralci, vpisovali pa so se tudi novi iz Trnja in okolice. Kmalu je postalo očitno, kar smo spočetka le previdno predvidevali: da je bila preselitev knjižnice rešitev le v pogledu približevanja bralcem, da pa prostori ne bodo dolgo vzdržali razvoja ne temeljne knjižne zaloge še manj pa obiska bralcev in izposoje gradiva. Zlasti pa je manjkala tedaj čitalnica, v kateri bi obiskovalec prelistal knjigo, ki si jo želi izposoditi, ali revijo. Prav zaradi pomanjkanja čitalnice knjižnica za Železnike tudi ni naročala časopisov in revij, saj jih ni imela kam postaviti. Pritisk na knjižnico (razume se, da je tu beseda mišljena v najboljšem pomenu!) pa je iz leta v leto naraščal; v naslednjih letih sicer veliko bolj zmerno kakor leta 1985, pa vendarle. Rast knjižnice v Železnikih in njene dejavnosti naj prikaže tabela, ki sega v leto 1984:

Leto	Zaloga gradiva	Vpisani bralci	Obisk bralcev	Izposoja gradiva
1984	4.452	654	1.959	6.136 enot
1985	4.974	769	2.977	9.713 enot
1986	5.282	822	3.437	9.511 enot
1987	5.839	877	3.601	9.629 enot
1988	6.148	918	3.315	10.197 enot
1989	6.495	962	3.543	11.506 enot
1990	6.858	306 ponovni vpis*	3.484	11.672 enot
1991	7.249	352	3.155	14.071 enot
1992	7.617	413	5.109	17.505 enot
1993	8.000*	500*	6.000*	18.500 enot*

* = ocena na podlagi podatkov ob koncu septembra 1993.

* ponovni vpis – 1990 smo vse bralce vpisali znova, od tedaj vodimo evidenco aktivnih članov knjižnice.

Iz tabele se lepo vidi, da se je dejavnost knjižnice v Železnikih od preselitve na Češnjico leta 1985 pa do letos v vseh pogledih povečala kar za skoraj 100 odstotkov. Vsa leta, odkar je knjižnica na Češnjici, smo vedeli, da prostor ni dovolj velik niti primeren za razvoj knjižnice, zato smo tudi neprestano prežali na priložnost, da bi za knjižnico zagotovili primeren prostor. Vmes smo leta 1991 od Kina Sora pridobili še hodnik ob knjižnici, s katerim smo z 20 dodatnimi m² vsaj začasno rešili že nezno prostorsko stisko.

Priložnost za nove prostore za knjižnico se je ponudila letos spomladi, ko je Kmetijska zadruga Škofja Loka objavila javni razpis za oddajo v najem prostorov v zadružnem domu na Češnjici. Ko smo po ogledu prostorov ugotovili, da bi jih bilo z manjšo predelavo in obnovo mogoče lepo urediti za knjižnico, smo s Kmetijsko zadrugo sklenili najemno pogodbo, ki jo je odobrila tudi občinski Izvršni svet. Po predračunu, ki ga je izdelalo SGP Tehnik iz Škofje Loke, naj bi preureditev in obnova prostorov stala en milijon tolarjev, ki jih je bilo treba

šele zbrati. Pri zbiranju sredstev za ureditev knjižnice smo naleteli na veliko razumevanje tako pri Izvršnem svetu občine Škofja Loka, kakor pri krajevni skupnosti in podjetjih v Železnikih, saj so skupno prispevali 950.000 SIT v denarju, 170.000 SIT pa še dve podjetji v gradivu (police in stojke za knjižnično gradivo). Preurejanje prostorov je teklo v poletnih mesecih in je bilo ob koncu septembra končano. Celotna investicija v prostore je stala 1,374.267,50 SIT, ob upoštevanju podarjenih stojal za knjižnično gradivo pa je vredna 1,544.267,50 SIT. Razliko med zbranimi sredstvi in v celoti porabljenimi – nekatere potrebe so se pokazale šele po začetku preureditvenih del – pa sta še naknadno pokrila Izvršni svet občine Škofja Loka in Krajevna skupnost Železniki.

Preselitev je Knjižnica Ivana Tavčarja izvedla tako, da so bili krajani Železnikov le en sam dan brez knjižnice. Od odprtju so bili obiskovalci knjižnice navdušeni, saj se jim je odprla zares lepa knjižnica, ki ob svojih 92 m² zagotavlja dovolj prostora tako za pregledno postavitev knjižničnega gradiva, ki se ne stiska več na pretesnih stojalih, kakor za izposojno in informacijsko dejavnost ter čitalnico, v kateri si bo bralec lahko prebral ali prelistal knjigo ali časopis, sčasoma pa v njej doživel tudi kak literarni večer.

Novi prostori knjižnice zagotavljajo njen razvoj vsaj za 15–20 let, saj je še dovolj prostora zlasti za postavitev knjižnih stojal. Škoda je le, da tudi drugi prostori v zgradbi še niso zaživel z dejavnostmi, ki jih napovedujejo, in okolje knjižnice še ne more biti v celoti urejeno. Z napeljavo načrtovanega telefonskega priključka pa se bodo odprle tudi možnosti za računalniško povezavo krajevne knjižnice v Železnikih z matično knjižnico v Škofji Loki, prek nje pa tudi z drugimi knjižnicami v sloven-

Z odprtja nove knjižnice v Železnikih,
12. oktobra 1993

skem knjižničnem informacijskem sistemu. To pa je pomembno zlasti v luči nove občinske samouprave, ki se nam napoveduje, ko bodo tudi knjižnice del občinske družbene strukture.

Ob odprtju knjižnice, 12. oktobra, je bila izrečena misel, da se bo knjižnica tako in toliko razvijala, kolikor bodo od nje terjali njeni bralci. Da od nje veliko pričakujejo in da z njo tvorno živijo, pa so bralci v Železnikih pokazati tudi že dozdaj.

Naj jim bo nova knjižnica v korist in veselje!

Ludvik Kaluža